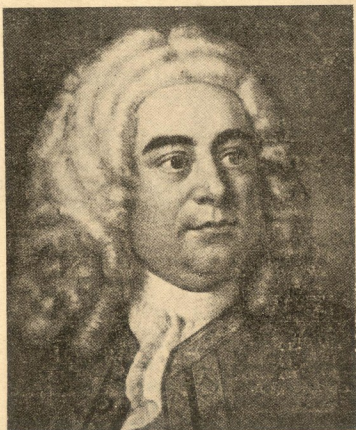

ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ - ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Γ. Φ. ΧΑΙΝΤΕΛ

(GEORG FRIEDRICH HÄNDEL, 1685 - 1759)

“ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ,”
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΧΑΙΝΤΕΛ

Ὁ Μπάχ κι' ὁ Χαϊντελ καὶ λίγο ἀργότερα ὁ Γκλόκ, εἶναι οἱ τρεῖς γιγάντιες, δωρικές κολῶνες, πού στηρίζουν τὸ ὑπερήφανο οἰκοδόμημα τῆς γερμανικῆς μουσικῆς. Στὴν ἀέναη λαμπαδηδρομία τῶν ἐθνῶν, ἡ Γερμανία ἄρπαξε στὴν ἀρχὴ τοῦ 18ου αἰῶνος τὴ φωτοδότρα λαμπάδα, χάρις στὶς τρεῖς αὐτὲς μεγαλοφυῆς, καὶ σκόρπισε τὸ σοβαρὸ φῶς τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη. Ἡρωϊκὲς μορφές κι' οἱ τρεῖς, ἔχουν στὸ ἐξωτερικὸ τους κάποια ὁμοιότητα, μεγαλόσωμοι, δυνατοί, μὲ μάτια γεμάτα φῶς. Οἱ χαρακτήρες τους μοιάζουν στὴν ἀφάνταστη θέληση, στὴν ἀδάμαστη ἐργατικότητα. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως, εἶναι φύσεις ἐντελῶς διαφορετικές, οἱ τρεῖς αὐτοὶ μεγάλοι, ἐντελῶς διαφορετικὴ κι' ἡ ζωὴ τους, καὶ τὸ ἔργο τους.

Ὁ Μπάχ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχίην γερμανὸς συνθέτης. Γενιὰ γερμανικὴ ἀπὸ παπποῦ σ' ἐγγόνι, δὲν ἐξεμύτησε ποτέ ἀπὸ τὴ Γερμανία, οὔτε κἂν τὸ καθιερωμένο ταξεῖδι ὅλων τῶν μουσικῶν τότε στὸ κέντρο τῆς μουσικῆς ἀναπτύξεως, στὴν Ἰταλία, ἀποφάσισε ποτέ. Ἡ ἔμπνευσις του ριζωμένη στὴ γερμανικὴ παράδοση, ἀνασαινόντας γερμανικὸ ἀέρα ἀναπτύχθηκε.

Ἄντλοβσε πάντα ἀπὸ τὴν ἀστείρευτὴ πηγὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου. Ὁ Μπάχ θεμελίωσε τὴ γερμανικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, κι' ἔθεσε τὶς βάσεις τῆς μοντέρνας τεχνικῆς τοῦ πιάνου καὶ τῆς ὀρχήστρας. Ἐκφράζοντας βαθειὰ ἀνθρώπινα συναισθήματα ἀτομικά, ξεπέρασε τὸν αἰῶνα τους προανήγγειλε ὄχι μόνον τὴν κλασσικὴ ἐποχὴ, ἀλλὰ καὶ τὴ ρομαντικὴ. Ὁ ἀγῶνας πού ἀγωνίστηκε σ' ὅλη του τὴ ζωὴ ἦταν ἐσωτερικός. Ὁ ἠρωϊσμός του δὲν ἔχει τὰ φανταχτερὰ χρώματα τῶν ἐξωτερικῶν θριάμβων, εἶναι ὁ ἀφανὴς, ἀσκητικὸς ἠρωϊσμός τῶν ἀνθρώπων πού κατορθώνουν νὰ νικήσουν τοῦ κόσμου ὀλόκληρου τὰ θαμπωτικὰ φῶτα καὶ τὶς τρικυμίες, καὶ νὰ μείνουν πιστοὶ στὸ ἰδανικὸ τους, σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ. Ἡ πιὸ δύσκολη βέβαια νίκη αὐτῆ.

Ὁ Χαϊντελ, ἠρωϊκὸς ἀγωνιστὴς κι' αὐτός, ἐπολέμησε μ' ἀτσαλένια σκληρότητα, ἐξωτερικοὺς μόνον ἄγῶνες. Μὲ τὸν ἐσωτερικὸ του κόσμου δὲ βασανίστηκε. Ἡ ἔμπνευσις του ἦταν βρῦση θαυματουργῆ πού ἀνάβλυζε τὸ πιὸ καθάριο ἀστείρευτο νερό. Ἄν εἶχε ζῆση τραβηγμένος σὰν τὸν Μπάχ, ἡ ζωὴ του θὰ ἦταν ἕνα φωτερὸ παραμῦθι. Ἄλλὰ ὁ δαίμονας τῆς μάχης τὸν ἔσπρωξε ἀπὸ παιδὶ σὸ στίβο. Ἡρωϊκὰ κονταροχτυπήματα δὲν ἔλλειψαν, οὔτε γκρεμίσματα. Ὁ ἀδιάκοπος αὐτὸς ἀγῶνας ἄφησε τὴ σφραγιδα οὐ σ' ὄλο του τὸ ἔργον. Ἡ φιλοδοξία τὸν τράβηξε, φωτερὸς.

καί πλάνος αντικατοπτρισμός, χρόνια δλόκληρα μακριά από τόν πραγματικό του προορισμό. Τόν ταξίδεψε σέ σφαλερά μονοπάτια, ώσπου τó σοβαρό πρόσωπο του πόνου, τουδδειξε τó αληθινό φώς. 'Ο πόνος τόν έκανε νά γράψη τά έργα που τόν άφησαν άθάνατο : τά όρατόριά του. Γιατί τόνωμα του Χαϊντελ είναι αναπόσπαστα ένωμένο με τó όρατόριο. "Όπως τόνωμα του **Gluck** με τήν όπερα.

"Άλλος άγωνιστής κι' αυτός. 'Άλλά με διαφορετική μορφή. 'Ο Μπάχ παλεύει ν' άντλήση από τόν έσωτερικό του κόσμο τήν άλήθεια. Τó πρόσωπό του έχει μιá άσκητική αυστηρότητα, μιá έμπνευσμένη έκσταση. 'Ο Χαϊντελ, Ζεύς με τόν κεραυνό έτοιμο στά χέρια και στή μορφή, ζητεί νά καταπλήξη τόν κόσμο. 'Η άποτυχία τόν δαιμονίζει, τόν ύψώνει σέ διονυσιακά πάθη, του φέρνει μιá θυελλώδη άποκάλυψη.

Τó χαμόγελο, άπολλώνειο, όλύμπιο, δέ λείπει από του Γκλουκ τή μορφή και στούς πιό τραχείς άγώνες. Οι αισθήσεις του μένουν πάντα καθαρές, ή σκέψις του άθόλωτη. Και σ' αυτόν ή άποτυχία φέρνει τήν άποκάλυψη. Δέν τή δέχεται όμως όδυνηρά. Κι' άς έχη νά παλαίση με τή χειρότερη δυσκολία ένός δημιουργού. Με τήν έλλειψη πραγματικής έμπνεύσεως, Σοβαρός άλλά και γελαστός, εργάζεται τιτάνεια και νικάει όλες τισ έξωτερικές και έσωτερικές δυσκολίες.

Bach - Händel - Gluck, οι τρεις γερμανοί στυλοβάτες τής τέχνης. Τους διεκδικούν όμως τρία έθνη. Γιατί μόνον ό Μπάχ εργάστηκε στή Γερμανία. Τόν Χαϊντελ οι 'Άγγλοι τόν θέλουν δικό τους, ίσως μ' άρκετό δικίο, γιατί στήν 'Άγγλία γνώρισε τή δόξα, στήν 'Άγγλία ηόρε μιá αληθινή πατρίδα ό καλλιτέχνης. Με κανέναν τρόπο οι Γάλλοι δέν παραδέχονται ότι ό Ιππότης Γκλουκ δέν είναι γάλλος στήν ψυχή και στο έργο. Με τó ίδιο δικιο κι' αυτοί, γιατί τó γαλλικό πνεύμα κι' ή γαλλική γλώσσα τουδωσαν τισ λαμπρότερες νίκες. 'Άλλά ή τέχνη δέν έχει πατρίδα. Είναι τόσο πλατύ τó έργο τών τριών αυτών μεγάλων, που ξεπερνάει τó όριο, γκρεμίζει τα σύνορα. άδελφώνει τή ψυχή.

'Ο Γεώργιος Φρειδερίκος Χαϊντελ, γεννήθηκε τόν ίδιο χρόνο με τó Μπάχ, τó 1865 στο Χάλλε, στή Σαξωνία κι' αυτός. 'Ο πατέρας του. Γεώργιος Χαϊντελ, ήταν στήν όρχή κουρευός, κι' έπειτα εξέλιχθηκε σέ χειροούργο. 'Ο μικρός Φρειδερίκος έδειξε πολύ νωρίς τήν έξαιρετική του έπίδοσι στή μουσική. 'Άλλά ό πατέρας ούτε ήθελε ν' άκούση τέτοιο πράγμα. Νά γίνη ό γιός του μουσικός; Νά κυνηγή με χίλιες ταπεινώσεις τó κομμάτι τó ψωμί; Γι' αυτό άγωνίστηκε αυτός σ' όλη του τή ζωή; Ποτέ! Τó καλλίτερο είναι νά πνίξη στή ρίζα της αυτή τήν κλίση του παιδιού.

'Άλλά ό μικρός δείχνει από τώρα τόν άνυπότακτό του χαρακτήρα. 'Ανακαλύπτει ένα ξεχαρβαλωμένο **spinett**, (ένα είδος κλειδοκυμβάλου) στή σοφίτα του σπιτιού, και με τά ποδαράκια του γυμνά, με τó νυχτικό

του ξεκλέβεται τη νύχτα και μελετάει. Τόν τσακώνουν, τοῦ τὸ ἀπαγορεύουν. Ἄλλὰ ἡ τύχη βοηθεῖ τοὺς τολμηροὺς. Πολὺ νωρὶς τοῦ τὸ διδάσκει αὐτὸ ἢ ζωῆ, τοῦ Χαϊντελ.

Μιά μέρα, πάει ὁ πατέρας του στοῦ γειτονικό **Weissenfels**. Ὁ ὀκτάχρονος Φρειδερίκος παραλεῖ νὰ τὸν πάρη μαζί του. Ὁ πατέρας ἀρνεῖται. Δὲ χάνει καιρὸ τὸ παιδί. Τρέχει κρυφὰ πίσω ἀπὸ τὸ ἀμάξι, πολλὴ ὥρα. Ὅταν τὸν ἀντιλαμβάνεται ὁ πατέρας, εἶναι πιά ἀργά, λυπᾶται νὰ τὸν στελεῖ πίσω, καὶ τὸν παίρνει μαζί του. Στὴν ἀταξίᾳ του αὐτὴ ὀφείλει ὁ Χαϊντελ ὅλη του τὴ σταδιοδρομία.

Στὸ **Weissenfels** βρίσκει τὴν εὐκαιρία ὁ μικρὸς νὰ παίξῃ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο ἐνώπιον τοῦ πρίγκηπος. Αὐτὸς μένει ἐκπληκτος μὲ τὴν τέχνη τοῦ παιδιοῦ. Ἀρχίζει τίς ἀντιρρήσεις ὁ πατέρας, ἀλλὰ κανένας δὲν τὸν ἀκούει. Ὁ πρίγκηψ ἐπιμένει ὅτι πρέπει νὰ σπουδάσῃ μουσικὴ ὁ Φρειδερίκος. Χωρὶς ἐνθουσιασμό ὑποτάσσεται στὴν πριγκηπικὴ θέληση ὁ γέρο - Χαϊντελ, κι' ὅταν γυρίζουν στοῦ Χάλλε, ἀναθετὴ στὸν ὄργανίστα **Τσαχάουζ** τὴ μουσικὴ μόρφωση τοῦ μικροῦ ἀναρχικοῦ.

Σ' ἡλικία 11 ἐτῶν ὁ Φρειδερίκος Χαϊντελ ὄχι μόνον ἔχει κάνει καταπληκτικὰς προόδους στοῦ ὄργανο, στοῦ πιάνο καὶ στοῦ ὄμιου, ἀλλὰ ἔχει γράψῃ κι' ἀρκετὰς συνθέσεις. Σ' ἡλικία 11 ἐτῶν γνωρίζει γιὰ πρώτη φορὰ τὴ δόξα. Στὸ Βερολίνο ἀναστατώνει ὅλη τὴν αὐλὴ μὲ τὴν καταπληκτικὴ του τέχνη. Ὁ πολὺς **Buononcini**, ὁ Ἰταλὸς συνθέτης ποὺ θὰ παίξῃ τόσο ρόλο ἀργότερα στὴ ζωῆ τοῦ Χαϊντελ, βρίσκεται αὐτοῦ καὶ τὸν παρακολουθεῖ μὲ δυσπιστία. Σὰ νὰ προαισθάνεται πὼς τὸ σοβαρὸ αὐτὸ παιδάκι θὰ γίνῃ μιὰ μέρα ὁ πιὸ σκληρὸς του ἀντίπαλος. Ὁ διάδοχος, ἐνθουσιασμένος, θέλει νὰ τὸν κρατήσῃ, νὰ τοῦ δώσῃ ὑποτροφίαι. Ἄλλὰ ὁ πατέρας του φρίττει ἀκόμα μὲ τὴν ἰδέα πὼς θὰ γίνῃ ὁ γιὸς του μουσικός. Νὰ μάθῃ μουσικὴ, καὶ νὰ ἔχῃ ἐπιτυχίαι, μάλιστα, ἀλλὰ ὡς ἐπάγγελμα, ποτέ. Ὁ γιὸς του θὰ σπουδάσῃ νομικά, ν' ἀκολουθήσῃ μιὰ ἀξιοπρεπὴ σταδιοδρομία.

Παίρνει γρήγορα τὸ μικρὸ, καὶ γυρίζει στοῦ Χάλλε.

Ἄλλὰ τὸ ἐπόμενο ἔτος, 1697, πεθαίνει ὁ γέρο - Χαϊντελ. Μ' ὄλο τὸν ἀτίθασσο χαρακτήρα του, ὁ Φρειδερίκος εἶναι κατὰ βᾶθος ὑπάκοο παιδί. Σέβεται τὴ θέληση τοῦ νεκροῦ πατέρα του, κι' ἐξακολουθεῖ τίς γυμνασιακὰς σπουδὰς του. Ἐγγράφεται μάλιστα κι' ἕνα χρόνον φοιτητῆς τῆς νομικῆς στοῦ πανεπιστήμιου. Συγχρόνως διορίζεται κι' ὄργανίστας σὲ μιὰ ἐκκλησία. Μετὰ αὐτὸ τὸ ἔτος ὅμως, δὲν ἔχει τὸν ἠρωϊσμὸ νὰ λατρεῖ πιά δυὸ θεοὺς. Καί, μὲ τὴν ἀποφασιστικὴν ποῦ θὰ τὸν χαρακτηρίσῃ σ' ὅλη του τὴ ζωῆ, κόβει τὸ γόρδιο δεσμὸ. Ἐγκαταλείπει καὶ τὴ θέση του καὶ τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ πηγαίνει στοῦ Ἀμβούργου, ποῦ ἦταν τὸ μουσικὸ κέντρο τῆς Γερμανίας. Τότε, ἐκεῖ ζοῦσαν οἱ πιὸ φημισμένοι ὄργανίστες, μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν περίφημον δανὸ **Buxtehude**. Στὸ Ἀμβούργου

γίνεται κι' ή πιό σοβαρή προσπάθεια νά δημιουργηθή όπερα. Στην κίνησι αυτή πρωτοστατεί ό Ίωάννης **Mattheson**, τέλειος μουσικός, αλλά ύπερβολικά φαντασμένος άνθρωπος. Αύτός παίρνει τό νεαρό Χαϊντελ υπό τήν προστασίαν του. Με ταπεινοφροσύνη δέχεται ό Χαϊντελ τή θέση του δευτέρου βιολιού στήν ύρχήστρα. Βέβαια, δέν Ικανοποιείται ή φιλοδοξία του μ' αυτό, αλλά μαθαίνει, μειείται στά μουσικά τής Ιταλικής όπερας.

Στό 'Αμβούργο γράφει ό Χαϊντελ τέσσαρες όπερες, κατά τό Ιταλικό πρότυπο, έργα μέ δευτερεύουσα σημασία. Τόν βοηθεί ό **Mattheson**, τόν συμβουλεύει. 'Η φιλία αυτή όμως παρ' όλιγον νά καταλήξη τραγικά. Μιά μέρα ό **Mattheson**, προσβάλλει μέ τό όγέρωχό του ύφος τό νεαρό του φίλο. Δέν άργούν νά πιαστούν στά χέρια, και άποφασίζουν νά μονομαχήσουν. Τό σπαθί του **Mattheson** έγγίζει ένα κουμπί του Χαϊντελ. Παρ' όλιγο νά τόν άφήση στόν τόπο. Έπακολουθεί ή συνηθισμένη συμ-φιλίωσις.

"Όλοι θαυμάζουν τό νεορό συνθέτη στό 'Αμβούργο και τόν σέβνται για τό σοβαρό του χαρακτήρα. "Αν έμενε ό Χαϊντελ αυτού, ίσως νά είχε γνωρίση από τότε μια άφάνταστη όνθηση ή γερμανική όπερα. 'Αλλά, μ' όλες τις έπιτυχίες και τά κέρδη από τά πολλά μαθήματα, ό Χαϊντελ έχει άλλες φιλοδοξίες. Θέλει νά πάη στήν 'Ιταλία, νά γνωρίση κι' αυτός από κοντά τήν πατρίδα τής μουσικής, ν' άκούση τις Ιταλικές μελωδίες κάτω από τόν Ιταλικό ουρανό.

Οικονομικώς στέκει άρκετά καλά, δέν ύπάρχει έμπόδιο στήν πραγματοποίησι του όνειρου του.

Τό 1'07 άποχαιρετάει ό Χαϊντελ τό 'Αμβούργο, μ' όλες τις σίγουρες έπιτυχίες του και τραβάει για τήν όνειρεμένη γή τής μελωδίας. Στη Φλωρεντία τόν δέχονται μέ τιμές γιατί είχε γνωριστή στό 'Αμβούργο μέ τόν άδελφό του πρίγκηπος τής Τοσκάνης. Τό παίξιμό του συναρπάζει. 'Αλλά δέν άργεί νά έπιβληθή και ως συνθέτης. 'Εκτός από μερικά έκκλησιαστικά έργα, γράφει και τήν Ιταλική όπερα **Rederigo**, πού γίνεται άμέσως δημοφιλής. Λίγο άργότερα ή όπερα «'Αγριπίνα» πού παίζεται στή Βενετία, τρελλαίνει κυριολεκτικά τους θερμόαιμους Ιταλούς. "Ορθιοι, φωνάζουν σέ κάθε διάλειμμα: «**Viva il caro Sassone**». «Ζήτω ό άγαπητός Σαξωνέζος».

Κι' οι δύο αυτές Ιταλικές όπερες, δέν έφεραν καμμία έπανάστασι στό είδος, αλλά έκαναν έντύπωσι για τόν πλοΰτο τής ένορχηστρώσεως και για τή δραματικότητά τους. Με μιās ό γερμανός συνθέτης γίνεται ένδοξος. 'Ο πρίγκηψ Αύγουστος του 'Ανοβέρου, τόν άκούει, κ' ένθουσιάζεται μέ τις έπιτυχίες του νεαρού του συμπατριώτη. Θέλει νά τόν πάρη μαζί του, στήν αόλή του. 'Αλλά ό Χαϊντελ, μεθυσμένος από δόξα, φως και μελωδίες, κάθε άλλο σκέπτεται πρός τό παρόν παρά ν' άφήση τήν 'Ιταλία. Μετά άπ' αυτό τό θρίαμβο πηγαίνει στή Ρώμη και γνωρίζεται

μέ τους μουσικούς της 'Ακαδημίας τών 'Αρκάδων. Καθημερινοί του σύντροφοι οί πιό ένδοξοι μουσικοί τής 'Ιταλίας, ό περίφημος βιολιστής 'Αρχάγγελος Κορέλλι, κι' οί δύο Σκαρλάττι, πατέρας και γιός, ό 'Αλέξανδρος, ό μεγαλοφυής συνθέτης όπερας, κι' ό Δομένικος, ό θαυμάσιος πιανίστας. Μέσα σ' αυτό τό καλλιτεχνικό περιβάλλον, ή έμπνευσι του νεαρού συνθέτου άνθίζει. 'Αλλά ή αίωνια πόλις τόν σπρώχνει μάλλον στά σοβαρά έργα. Δύο όρατόρια, ή «'Ανάσταση» κι' «ό θρίαμβος του Χρόνου και τής 'Αλήθειας», και άρκετές Καντάτες, κι' άν δέν άνήκουν στ' άριστουργήματα του καλλιέχνου, θέτουν τίς βάσεις τής μελλοντικής έργασίας του.

'Ο Χαϊντελ, 22—23 έτών παιδί, έχει κιόλας πλήρη συναίσθησι τής αξίας του, κι' ή ύπερηφάνεια του χαρακτηρος του φαίνεται από τώρα σε διάφορα χαρακτηριστικά έπεισόδια.

Μιά μέρα, στη δομιμή ενός όρατορίου, έπαιζε τό πρώτο βιολι ό 'Αρχάγγελος Κορέλλι, ό τιμημένος συνθέτης και βιολιστής, τό καύχημα τής 'Ιταλίας. Κάτι δέν έφρεσε όμως στο γερμανό συνθέτη, και δίχως νά χάση καιρό, άρπάζει τό βιολι από τά χέρια του φημισμένου βιολιστοϋ, και παίζει αυτός τό μέρος, όπως-όπως, όσο μπορούσε. Τρομαγμένος ό 'Αρχάγγελος Κορέλλι, μέ τή λατινική του άβρότητα, του λέει :

— Μά άγαπητέ Σαξωνέζε, αυτή ή μουσική έχει γαλλικό ύφος και δέν την καταλαβαίνω.

Στήν ήλικία αυτή ό 'Ιωάννης Σεβαστιανός Μπάχ καθόταν ταπεινός στη μικρή του Βαϊμάρη, κι' ούτε όνειρευόταν κοσμική δόξα. Του Χαϊντελ όμως ή φιλοδοξία δέν γνώριζε όρια. Είναι άλήθεια πως του χαμογέλασε μέ τό πιό πλάνο της χαμόγελο ή τύχη, στα πρώτα του βήματα. Παντού τιμές βασιλικές. Στη Ρώμη, στη Νεάπολι, όπου πήγε άργότερα. Είχε πάντα ένα παλάτι στη διάθεσί του, άμάξι, φαγητό δωρεάν, κλπ. Κι' αυτό, τήν έποχή που στη Γερμανία ή μουσική έθεωρείτο «*Bettlerkunst*» δηλ τέχνη τών διακονιαρέων.

Μ' όλο τό μεθύσι όμως τής τέχνης και τής δόξας, ή ζωή αυτή δέ μπορούσε νά βαστάξη αίωνια. Ήλθε ό καιρός που ό νεαρός γερμανός αναγκάστηκε νά σκεφθή ότι έπρεπε νά γυρίση και νά έργαστ ή στην πατρίδα του. 'Αλλά, κ' έδω στάθηκε άμέσως τυχερός. 'Ανάμεσα στους έξαιρετικούς Ιταλούς φίλους του, ξεχώρισε ό περίφημος συνθέτης *Steffani*. Τήν έποχή εκείνη δέν ήταν σπάνιο, καλλιτέχνες νύχουν τόσες έπιτυχίες. που ν' άποκτουν και πολιτική δύναμι ακόμα. 'Ενα κλασικό παράδειγμα είναι ό Γκαίτε. 'Ετσι κι' ό Στέφανι. Είχε διοριστεί διευθυντής όρχήστρας του φιλόμουσου πρίγκηπα του 'Αννοβέρου, που αναφέραμε πριν. 'Αλλά σιγά-σιγά τόν ετράβηξε πιό πολύ τό διπλωματικό στάδιο. 'Όταν έγνώρισε τό Χαϊντελ, που τόν εθαύμαζε τόσο κι' ό πρίγκηψ, χάρηκε ότι ευρίσκει ένα μουσικό αντίξιο του νά τόν αφήση άντικαταστάτη του στη θέση του.

"Ετσι ή τύχη δίνει στο νεαρό Χαϊντελ μιὰ λαμπρή θέση. Με βαρεία καρδιά αποχαιρετάει ό συνθέτης τούς Ιταλούς φίλους του και πηγαίνει ν' ανάλαβη τὰ καθήκοντά του στο 'Αννόβερο. Λίγον καιρό μένει στη βορεινή γερμανική πολιτεία. Σε λίγο, παίρνει άδεια και πηγαίνει στο Λονδίνο πού θεωρείτο τότε σημαντικό κέντρο μουσικής. 'Ο μεγάλος "Άγγλος συνθέτης Purcell είχε πεθάνει τó 1695, αλλά οι άγγλοι είχαν διατηρήσει πάντα τήν παράδοσί του και καλλιεργούσαν φανατικό τó μουσικό θέατρο. Σιγά-σιγά όμως, οι Ιταλοί κατέκλυσαν και τήν 'Άγγλία όπως όλη τήν Εύρώπη. 'Η έθνική άγγλική τέχνη τόν καιρό τού Χαϊντελ είχε οβύσει ολότελα σχεδόν.

Μέ μιὰ Ιταλική όπερα παρουσιάστηκε ό Χαϊντελ στο άγγλικό κοινό, με τó «**Rinaldo**». Τό έργον είχε τέτοια έπιτυχία πού ό εκδότης κέρδισε τόσα, ώστε ό συνθέτης τούλεγε, με πικρή ειρωνεία :

— "Άλλη φορά, άγαπητέ μου, έσύ θά γράφης τήν όπερα, κι' έγώ θά τήν πουλήσω.

"Όταν ξαναγύρισε στο 'Αννόβερο, άρχισε νά νοσταλγή τή λατρεία πού τόν είχε περιβάλλει στο Λονδίνο. 'Η έμπνευσίς του στράφηκε σε άλλον κύκλο. 'Εκεί έγραψε σουίτες με όρχήστρα και γερμανικά τραγούδια.

Τόν επόμενο χρόνο (1713) ξαναπαίρνει άδεια για τó Λονδίνο. 'Ανεβάξει δύο καινούργιες του όπερες δευτερευούσης σημασίας. "Ερχεται όμως κι' ένα σημαντικό σταθμός. 'Η βασίλισσα "Άννα τού παραγγέλλει μιὰ δοξολογία επί τή εύκαιρία τής ύπογραφής τής ειρήνης τής Ουτρέχτης. Σ' έλάχιστο χρονικό διάστημα είναι έτοιμο τó περίφημο «**Tedeum**» τής Ουτρέχτης. Μ' όλη τήν έπισημότητα πρωτοπαίζεται, κι' όλοι τρελλαινόνται κυριολεκτικά. 'Η βασίλισσα τού όρίζει για άμοιβή ένα έτήσιο εισόδημα 200 λιρών.

'Ο Χαϊντελ ζαλίζεται μ' αύτή τή δόξα. Τό 'Αννόβερο τού φαίνεται πληκτικό, στενόχωρο. Οι ήμέρες τής άδειας περνούν κι' ούτε σκέπτεται τó ταξίδι τού γυρισμού. 'Επί τέλους, άποφασίζει νά μείνη για πάντα στο Λονδίνο. Παραβαίνει τó συμβόλαιό του μ' αύτό, και προσβάλλει βαρεία τόν πρίγκηπα Αύγουστο τού 'Αννοβέρου.

'Αλλά ό Χαϊντελ ήταν στα πρώτα χρόνια τής σταδιοδρομίας του, ή πεταλούδα πού κυνηγάει τó φώς. 'Η ανεπιφύλακτος ευνοία τής βασίλισσας "Άννας τού φαίνεται ή καλλιτέρα έξασφάλιση για ένα λαμπρό μέλλον.

'Η τύχη όμως τού παίζει ένα σκληρό κι' επικίνδυνο παιχνίδι. Τόν επόμενο χρόνο (1714) πεθαίνει ή βασίλισσα "Άννα, και για μεγάλη φρίκη τού καλλιτέχνη, ανεβαίνει στον άγγλικό θρόνο ό πρίγκηψ Αύγουστος τού 'Αννοβέρου, ό ήγεμόνας πούχει κάθε δικηο νά τόν έχθρεύεται. "Όλα τού φαίνονται χαμένα τού φιλόδοξου μουσικού.